

Insteek thema onderwijsthema 2023

Kan ons onderwijs klasse zijn als klasse het onderwijs bepaalt?

Het thema onderwijs roept in Vlaanderen vandaag fel debat op en de discussiepunten daarbinnen zijn even talrijk als de bladeren van een boom in de zomer; te veel om te behandelen in één themajaar.

Meer kansengelijkheid als voorwaarde voor 'excellentie'

Eén van de thema's die vandaag in het publieke debat het meest naar voor komt is dat van onderwijskwaliteit. Het is welbekend dat Vlaamse leerlingen in internationale tests de laatste jaren steeds slechter scoren op rekenen, taal en lezen. Ter rechterzijde klinkt dan al snel de *battle cry* om 'meer excellentie'. De **visie van progressief Vlaanderen op onderwijskwaliteit klinkt minder luid**, waardoor dit debat door rechts gekaapt dreigt te worden (dixit Dirk Van Damme, OESO).¹

Toch **is er een belangrijk, onderbelicht verhaal**: aan hoog tempo vallen leerlingen in Vlaanderen uit de boot die sociaal-economisch kwetsbaar zijn en een andere thuistaal spreken.² Kansarme leerlingen blijken de eerste slachtoffers van de dalende prestaties voor rekenen, taal en lezen, wat de welzijnskloof in Vlaanderen verdiept.³ De krant de Standaard spreekt over een 'infernale spiraal van klasseonderwijs' die er nu al is in de feiten.⁴ De **democratiseringsmotor van het onderwijs sputtert** en de vraag is meer dan ooit prangend: hoe komen we tot onderwijs waarin iedereen, onafhankelijk van afkomst, de kans krijgt te 'excelleren'?

Inspirerende initiatieven van onderuit

Met het Masereelfonds willen we voor het onderwijsproject ideeën en initiatieven in de kijker zetten die het onderwijs **sterk en rechtvaardig maken van onderuit**. Twee thematische breuklijnen leiden ons daarbij: die tussen een open en een gesloten samenleving (inclusie op vlak van cultuur, taal, neurodivergentie) en die tussen gelijkheid en ongelijkheid (op sociaaleconomische vlak).

We weten dat er op de school- en klasvloer elke dag wonderen verricht worden. Er zijn tal van leerkrachten, directeurs, zorgverleners en leerlingen zelf die elke dag het beste van zichzelf geven voor scholen waarin leerlingen zich goed voelen én bijleren wat ze nodig hebben om te 'excelleren' als mens en burger. Die initiatieven en inspanningen willen we ondersteunen en mee verspreiden binnen het project onderwijs met als bottom line: **excellentie kan enkel bloeien binnen een sociaal rechtvaardig onderwijs**.

¹ Dirk Van Damme, '[Voorbij de progressieve verwarring](#)', in Sampol, mei 2019

² Zie onder andere Dimokritos Kavadias, '[Onderwijs in Vlaanderen: tussen individuele merite en sociaal stigma](#)', Aktief over Onderwijs, nr. 1 van 2022 en ook Pedro De Bruyckere, 'Onderwijs, kunnen we lessen leren?' in: David Bassens en Sarah De Boeck (red.), De essentiële economie: motor voor sociaal-ecologische transitie, ASP, 2022.

³ Vertrekkend vanuit de grote leerongelijkheid in België bevroeg UNICEF 10 jaar geleden duizend Belgische leerlingen naar hun ervaring in het nog steeds relevante 'What do you think' -rapport, getiteld '[«Gelijke kansen op school. Dat denken ze ervan»](#)' (2013).

⁴ Jan-Frederik Abbeloos, 'Het onderwijs gaat ten onder, waar blijft de N-VA?', in De Standaard, 03 juni 2022.